

3. P2M: A Guidebook of Program & Project Management for Enterprise Innovation. Third Edition. *Project Management Association of Japan (PMAJ)*. June 2017. 427 p.

ТЕОРІЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В МЕНЕДЖМЕНТІ

Самокиш Н.В.
Полтава, Україна

Науковий керівник: Іщенко Інна Сергіївна, кандидат економічних наук, асистент кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І.А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

У сучасному динамічному бізнес-середовищі ефективність управлінських рішень є критично важливою для успіху будь-якої організації. Теорія прийняття рішень в менеджменті досліджується, як керівники вибирають дії серед альтернатив з обмеженими ресурсами та неясними наслідками. Розуміння цієї теорії може значно підвищити ефективність процесу управління, адаптацію до змін у ринкових умовах та загальну стратегічну гнучкість.

Теорія прийняття рішень охоплює деякі основні аспекти, які впливають на управлінську практику. По-перше, вона розглядає раціональний підхід, де рішення приймаються на основі логічного аналізу та оцінки альтернативи. По-друге, теорія обмеження раціональності враховує обмеження в інформаційних ресурсах, часі та когнітивних здібностях, які можуть перешкодити ідеальному прийняттю рішень. Також, інтуїтивні та творчі підходи дозволяють менеджерам використовувати неформальні методи оцінки, базуючись на особистому досвіді та неявних знаннях.

Теорія прийняття рішень в менеджменті пройшла значний шлях розвитку від класичних моделей раннього ХХ століття до сучасних підходів, що включають складні аналітичні інструменти та моделі поведінкової економіки. Класичні теорії зосередилися на максимізації вигоди та ефективності з мінімальними витратами, в той час як сучасні підходи приймають до уваги людську непередбачуваність та емоційні фактори [1].

Моделі прийнятих рішень можуть бути застосовані в різноманітних контекстах, від стратегічного планування до оперативного управління [2]:

Стратегічне планування: раціональний підхід готовий у формулюванні регулярних цілей та стратегій, але обмежена раціональність може вимагати переоцінки стратегії у відповідь на зміну констатації.

Кризове управління: у кризових ситуаціях інтуїтивні та творчі підходи часто найбільш ефективні, після чого вони можуть швидко реагувати на непередбачені виклики.

Операційне управління: обмежена раціональність може допомогти менеджерам оптимізувати процеси та ресурси за умови невизначеності та обмеженості даних.

Організаційний контекст та культура суттєво впливають на процеси прийняття рішень:

Корпоративна культура: культура організації може або сприяти інноваціям та ризикованим рішенням, або, навпаки, підтримувати консерватизм та рутинність. Наприклад, компанія з культурою, яка цінує відкритість і експериментування, може бути більш налаштована на прийняття творчих рішень.

Структура організації: ієрархічні структури можуть затримувати прийняття рішень через довгі ланцюги затвердження, тоді як більші гнучкі структури можуть сприяти швидкому обміну інформацією та прийняттю рішень.

Висновки

У цій темі ми відзначили важливість теорії прийняття рішень у менеджменті, вивчили ключові теорії та моделі, а також дослідили, як організаційний контекст та корпоративна культура впливають на прийняття рішень у різних управлінських сценаріях. Ми встановили, що раціональні, обмежено раціональні, інтуїтивні та творчі підходи мають свої переваги та обмеження, залежно від конкретних умов і вимог бізнес-середовища.

Рекомендації для майбутнього дослідження та практичного застосування теоретичних рішень

1. **Подальше дослідження взаємодії між більшими теоріями:** Значну частину майбутніх досліджень необхідно зосередити на вивченому тому, як різні теорії можуть комбінуватися для покращення процесів прийняття рішень у конкретних управлінських ситуаціях.

2. **Розвиток інструментів для кращого розуміння обмеженої раціональності:** Інструменти, які можуть допомогти керівникам краще оцінювати та обмежувати власні когнітивні забобони та обмеження, можуть значно збільшити ефективність прийняття рішень.

3. **Експериментальні дослідження впливу культури на прийняття рішень:** Практичне застосування може включати розробку кейс-стадій та симуляцій, щоб зрозуміти, як різні аспекти корпоративної культури сприяють або перешкоджають ефективному прийняттю рішення.

4. **Інтеграція технологій і аналітики даних:** Вивчення того, як передові технології, такий як штучний інтелект та потужність, можуть підтримувати різні підходи до прийняття рішень, щоб компанія могла ефективніше використовувати наявні дані для обґрунтування управлінських рішень.

Завершуючи, теорія рішень в менеджменті продовжує бути ключовою областю для дослідження і практичного застосування.

Список використаних джерел:

1. Василенко В. О. Теорія і практика розробки управлінських рішень: Навчальний посібник. К. : ЦУЛ, 2002. 420 с.
2. Гевко І.Б. Методи прийняття управлінських рішень: Підручник. К.: КОНДОР, 2009. 187 с.

3. Давидович І. Є. Д 13 Контролінг: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 552 с.
4. Дерлоу Дес. Ключові управлінські рішення. Технологія прийняття рішень: Пер. з англ. К.: Всеуито; Наукова думка, 2001. 242 с.
5. Кігель В. Р. Методи і моделі підтримки прийняття рішень у ринковій економіці: Монографія. К.: ЦУЛ, 2003. 202 с.
6. Молчанський О. О. Процесуальні рішення: сутність та співвідношення з іншими спорідненими поняттями / О. О. Молчанський / Право і суспільство. 2012. № 2. С. 175-181.

УПРАВЛІННЯ КОПІНГ-ПОВЕДІНКОЮ У ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕКТИВІ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

*Сердюк М. А., Бабенко І. В.
Полтава, Україна*

Професійна діяльність педагога була і залишається достатньо напруженою працею, в якій є велика кількість стрес-факторів. Подібний характер трудової діяльності висуває високі вимоги до здоров'я, когнітивних та особистісних ресурсів педагога. Активний темп життя, надмірна відповідальність у процесі вдосконалення сучасної системи освіти, інтелектуальне навантаження та його нерівномірний розподіл, часте емоційне напруження, ненормований графік робочого дня, широкий спектр професійної діяльності висувають підвищені вимоги до особистості педагога. Тривалий вплив синтезу негативних факторів призводить до зниження працездатності, погіршення якості роботи педагога, високої частоти захворювань, зниження загальної працездатності, що, своєю чергою, може негативно позначатися на спілкуванні з колегами та учнями. Застосування різних способів та методів, спрямованих на подолання стресових ситуацій називають копінг-поведінкою (coping behavior, від англ. «to cope» – долати).

«Копінг-поведінка» (або просто «копінг») у психологічній літературі визначається як система стратегій і механізмів, які індивід використовує для управління стресовими ситуаціями, подолання труднощів чи адаптації до негативних життєвих подій. Копінг є активним психологічним процесом, спрямованим на зменшення негативного впливу стресорів та забезпечення психологічного благополуччя [1].

Цей термін описує різноманітні стратегії, які людина використовує для того, щоб впоратися з труднощами чи стресом, будучи більш ефективною і адаптованою до змін у своєму оточенні. Відмінності в копінг-стратегіях можуть бути пов'язані з особистісними особливостями, соціокультурними впливами та конкретними ситуаціями стресу.

Для ефективного подолання труднощів і підтримки психологічного комфорту учасників освітнього процесу важливим є вивчення та управління копінг-поведінкою, адже деякі способи копіngu є більш ефективними, ніж інші.